

RUSMIDLER I DANMARK – forbrug, holdninger og livsstil

Center for Rusmiddelforskning gennemførte i efteråret 2011 et landsdækkende survey: 'Rusmidler i Danmark – forbrug, holdninger og livsstil'. Undersøgelsen blev foretaget af Danmarks Statistik og finansieret af Center for Rusmiddelforskning, med Kim Bloomfield, Karen Elmeland og Susanne Villumsen som projektansvarlige forskere.

Den samlede undersøgelsespopulation bestod af 8.004 personer og var baseret på et tilfældigt udtræk af personer fra CPR-registret i aldersgruppen 15-79 år. I alt 5.133 danskere deltog aktivt i undersøgelsen, som blev gennemført via web eller telefon. Det gav en svarprocent på 64,1 %. På grund af spørgeskemaets omfang blev det valgt for nogle spørgsmåls vedkommende at opdele undersøgelsespopulationen i 2 del-populationer. Således er spørgsmål om skader og sociale netværk kun stillet til den ene halvdel af populationen, mens spørgsmål om holdninger til rusmiddelpolitiske spørgsmål samt holdninger til misbrug og afhængighed kun er stillet til den anden halvdel.

Man kan læse mere om metode, bortfald og repræsentativitet i rapporten. Undersøgelsen var dels en opfølgning på internationale og nordiske undersøgelser vedr. forbrug af rusmidler, dels nationale un-

dersøgelser foretaget på feltet i perioden 1994 – 2011. I rapporten fra undersøgelsen præsenteres over 277 sider overordnede resultater fra undersøgelsen – primært via spørgsmålsanalyser fordelt på såvel køn, alder som uddannelsesniveau. Spørgsmålene, som er analyseret og præsenteret i rapporten, omhandler følgende temaer:

- Forbrug af rusmidler, tobak og medicin
- Grunde til at drikke/ikke at drikke (alkohol)
- Sidste drikkesituation
- Oplevede negative konsekvenser af eget forbrug af rusmidler
- Oplevede negative konsekvenser af andres forbrug af rusmidler
- Holdninger til forbrug, misbrug og afhængighed
- Holdninger til alkoholpolitik
- Holdninger til narkotikapolitik

På de sidste sider i rapporten kan man se hele spørgeskemaet og få indblik i hvordan deltagerne er blevet spurgt. Alle resultater præsenteres i tabelform og uddybes i rapporten. Til brug for denne omtale af undersøgelsen i STOF har vi valgt at præsentere udvalgte resultater i form af diagrammer. Rapporten kan downloades fra www.crf.au.dk.

Her følger eksempler på nogle af de informationer, man kan finde i rapporten:

'Harms to others'

De sidste år har 'Harms to others', altså oplevede skader af alkoholforbrug påført af tredje person, været i fokus i den internationale alkoholforskning. I 2011 surveyet er der spurgt systematisk ind til respondenternes erfaringer/oplevelser (negative) med andres alkoholforbrug. Ca. 80 % af respondenterne angiver, at de kender/har kendt nogen, der drikker for meget, og af disse respondenter siger ca. halvdelen, at det har påvirket dem negativt. Især kvinder angiver at have været negativt påvirket af ægtefælles/ekspartners eller andre familiemedlemmers overforbrug, mens det især er mænd, der angiver at have været negativt påvirkede af venners eller kollegaers for store alkoholforbrug. Resultaterne peger således på, at denne problemstilling også i Danmark er central, og fremover burde undersøges nærmere.

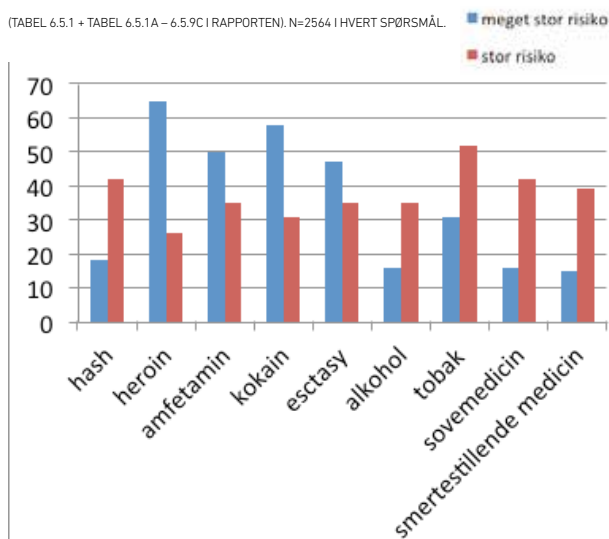
Opfattelser af misbrug/afhængighed

I spørgeskemaet er der endvidere stillet spørgsmål om respondenternes holdninger til forskellige rus-

middelpolitiske spørgsmål (fx legalisering af hash, Sundhedsstyrelsens genstandsgrænser osv.). Og der er også stillet spørgsmål om respondenternes opfattelse af misbrug og afhængighed af henholdsvis alkohol og narkotika. Blandt andet er respondenterne blevet spurgt om, hvor stor risiko, de mener, der er, for at udvikle afhængighed af forskellige stoffer (figur 1). Her ses, at selvom en stor del af populationen er klar over, at der kan udvikles afhængighed af såvel hash som anden narkotika, alkohol, tobak og sove- og smertestillende medicin, så er det stof, der anses som mindst risikabelt i den forbindelse .... alkohol. Der er også spurgt om, hvilke årsager, respondenterne opfatter, som væsentlige i forhold til at udvikle en afhængighed af enten alkohol eller narkotika (figur 2). Her ses bl.a. det lidt paradoksale resultat, at mens 'stor tilgængelighed' ikke tillægges megen betydning i forhold til alkoholbrugen, så er der næsten tre fjerdedele af respondenterne, der mener, at en stor tilgængelighed af narkotika er en væsentlig årsag til, at nogle mennesker bliver afhængige af stoffer.

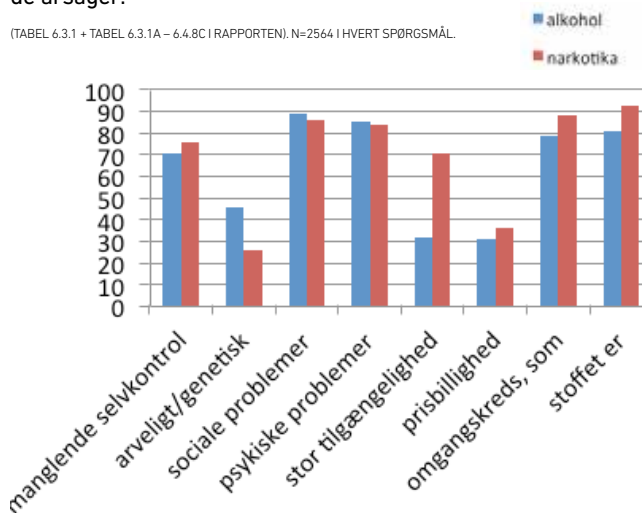
Figur 1.

Procentvis andel af respondenterne, som har svaret 'meget stor risiko' eller 'stor risiko' på spørgsmålet om, hvor stor risiko, de mener, der er for udvikling af afhængighed ved brug af følgende stoffer.

Figur 2.

Procentvis andel af respondenterne, som har svaret 'i høj grad' eller 'i nogen grad' på spørgsmålet om, i hvilken grad udvikling af afhængighed af alkohol og narkotika skyldes følgende årsager:

Der er netop offentliggjort resultater fra en svensk undersøgelse med fokus på misbrug og afhængighed, hvor man også har set på problemer for andre end brugeren i relation til alkohol, narkotika, doping og tobak. Det er forskere fra STAD – Stockholm förebygger alkohol- og drogproblemer – der har stået for undersøgelsen, der er den første af sin slags i Sverige. Rapporten fra undersøgelsen – Rapport nr. 55 - kan downloades fra www.stad.org. Red.

.... Og et spadestik dybere

I survey-rapporten er der kun præsenteret tal, der vedrører 2011 undersøgelsen - der er altså ikke foretaget resultatsammenligninger i forhold til tidligere undersøgelser. Ser man imidlertid på et tidligere lignende survey foretaget ved CRF¹ i 2002, så er der 2 ting, der umiddelbart springer i øjnene i forhold til alkoholforbruget. For det første er andelen af afholdende steget. I 2002 angav kun ca. 5 % at være afholdende eller have et meget lille forbrug (en enkelt genstand inden for det sidste år), mens dette tal i 2011 var steget til ca. 9 %. I 2011 blev der for første gang spurgt om årsager til afholdenhed (figur 3), og her er det nok så bemærkelsesværdigt, at trods mange oplysningskampagner om alkohols skadelige effekt, så er det under en fjerdedel af de afholdende, der angiver dette som årsag til at ikke at drikke.

Den anden ting, der påkalder sig opmærksomhed, er, at der nu drikkes flere genstande pr. drikkesession. Det samlede alkoholforbrug siden 2002 er dalet, og det viser stadig en nedadgående tendens, men det

ser ud som om, der også sker andre ting i alkohol-kulturen. Som sagt drikkes der flere genstande pr. gang, og sammenligner man 'grunde til at drikke' (figur 4) i 2002 og 2011, så ses der også her ændringer. Mens hovedårsagen til at drikke alkohol i 2002 var 'at slappe af', så er topscoreren i 2011 'at komme i stemning', ligesom andelen, der drikker for at blive beruset, er steget betydelig. Så samtidig med, at vi kan glæde os over nedgangen i forbruget, synes der dog også at foregå ting bagom tallene, som påkalder sig mere kvalitativt orienterede undersøgelser. ■

Kim Bloomfield, Karen Elmeland og Susanne Villumsen, CRF

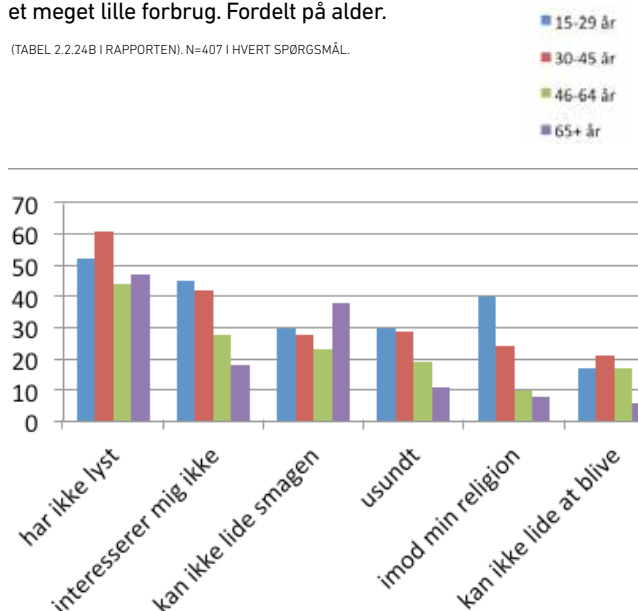
NOTE

¹ Laursen L, Sabroe K-E, Sabroe S: Alkoholbrug og alkoholpolitik. Århus: Center for Rusmiddelforskning, AU. 2004.

Figur 3.

De 6 mest angivne grunde til ikke at drikke alkohol/have et meget lille forbrug. Fordelt på alder.

(TABEL 2.2.24B I RAPPORTEN). N=407 I HVERT SPØRGSMÅL.

Figur 4.

Angivne grunde til at respondenter i alderen 18-70 år drak alkohol de seneste 12 måneder i 2002 og 2011.

